

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcu **JUDr. F. H., správcu konkurznej podstaty B., s.r.o.** so sídlom v K., zastúpeného JUDr. O. K., advokátkou v K., proti žalovanej **Ing. M. S.**, bývajúcej v N., zastúpenej JUDr. E. K., advokátom v B., **o zaplatenie 76 000 Sk s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 13 C 85/2005, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 3. októbra 2006 sp. zn. 6 Co 127/2006

t a k t o :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania 3 228 Sk do rúk JUDr. O. K., advokátky so sídlom v K..

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Nových Zámkoch rozsudkom z 8. marca 2006 č.k. 13 C 85/2005-158 zamietol návrh žalobcu, ktorým sa domáhal voči žalovanej ako bývalej zamestnankyni úpadcu náhrady škody titulom zodpovednosti za schodok na zverených hodnotách, ktoré je zamestnanec povinný vyúčtovať. Vychádzal zo záveru, že žalovaná sa zo zodpovednosti za škodu, ktorá vznikla, vyvinila v zmysle ustanovenia § 176 ods. 3 Zákonníka práce.

Krajský súd v Nitre na odvolanie obidvoch účastníkov rozsudkom z 3. októbra 2006 č.k. 6 Co 127/2006-198 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi na istine 76 000 Sk so 16,5 %-ným úrokom z omeškania od 4.9.2002 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 71 618 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku k rukám JUDr. O. K., advokátky v Košiciach. Na rozdiel od okresného súdu mal za to, že žalovaná mala vytvorené pracovné podmienky k tomu, aby zodpovedala za prevzaté ceniny. Skutočnosť, že 4.2.2002 boli uzavreté pobočky úpadcu pre klientov, neznamená skončenie povinnosti alebo zbavenie sa zodpovednosti žalovanej za zverené hodnoty. Táto aj naďalej bola zamestnankyňou úpadcu, naďalej mala kľúče od kancelárie ako aj od trezoru. Nepreukázala, že by došlo k odcudzeniu T. poukážok vlámaním, že by neboli vytvorené podmienky na úschovu (mala k dispozícii trezor). Mohla odovzdať zvyšné T. poukážky poštovou formou na adresu úpadcu. Nebola preukázaná žiadna protiprávna skutočnosť na základe ktorej by sa žalovaná zbavila zodpovednosti sčasti alebo celkom.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. a/, c/ O.s.p. Namietala vecnú príslušnosť Okresného súdu Nové Zámky ako aj Krajského súdu v Nitre s tým, že spor je vyvolaný konkurzom a vecne príslušným na prejednanie predmetnej žaloby je konkurzný súd. V danom prípade nejde o pracovno-právny vzťah zamestnanca a zamestnávateľa ale o právny vzťah bývalej zamestnankyne k úpadcovi, v ktorého mene teraz vystupuje a nároky uplatňuje správca konkurznej podstaty. Pri ukončení pracovného pomeru jej zamestnávateľ nevykazoval ani neuplatňoval voči nej žiadne nároky, teda ani tie, ktoré uplatňuje správca konkurznej podstaty. Poukázala na to, že pri ukončení pracovného pomeru zamestnávateľ nezabezpečil fyzickú inventúru. Čo sa týka poukážok T., tieto stratili platnosť 30.9.2002, vracať ich nebol dôvod, pretože neboli platné. Posielať poštou nejaké ceniny nebolo v súlade s právnym poriadkom. Neupotrebené poukážky nakoniec zostali v trezore, do ktorého už nemala prístup. Je nejasné, ako vôbec súd vyvodil záver o vzniku škody, a jej výšku, keď T. poukážky nie je možné považovať za cenné papiere. Svojim konaním nespôsobila žalobcovi škodu ani sa na úkor neho bezdôvodne neobohatila, ale protiprávnosť spočíva v činnosti spoločnosti B., s.r.o., ktorá bola protizákonná. Namietala taktiež priznanie trov právneho zastúpenia žalobcovi, keď sa nemali použiť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ale konkurzný súd mal rozhodnúť

o priznaní odmeny podľa zákona o konkurze a vyrovnaní. Žiadala zrušiť rozsudok krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že vymáhanie peňažnej pohľadávky správcom nie je sporom vyvolaným konkurzom alebo vyrovnaním. Žalovaná mala vytvorené pracovné podmienky k tomu, aby zodpovedala za prevzaté ceniny. Vzhľadom na to, že žalovaná v konaní nepopierala prevzatie T. poukážok v hodnote 252 000 Sk, z ktorých vyúčtovala len poukážky v hodnote 176 000 Sk a zvyšné poukážky nevyúčtovala, nebolo právne významné či zamestnávateľ splnil svoju povinnosť inventarizácie, ktorá sa mala vykonať pri zániku dohody o hmotnej zodpovednosti v súvislosti s ukončením pracovného pomeru žalovanej 31.7.2002. Poukázal na to, že v Občianskom súdnom konaní patria správcovi rovnaké práva a povinnosti, aké majú účastníci občianskeho súdneho konania, teda aj právo dať sa v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolia. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol v celom rozsahu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/

O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľka namietala vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. (vecnú príslušnosť súdu) avšak takýto dôvod v ustanovení § 237 O.s.p. absentuje. Existencia väd v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Takúto vadu dovolateľ namietol domnievajúc sa že ide o vadu uvedenú v § 237 O.s.p., t.j. vecnú nepríslušnosť súdu. Dovolateľ prezentuje názor, že na podanie incidenčných žalôb či už ide o uplatnenie pohľadávky voči konkurznej podstate alebo uplatnenie pohľadávky správcom konkurznej podstaty v prospech podstaty je príslušný konkurzný súd (§ 88 ods. 1 písm. j/ O.s.p.). Z dikcie ustanovenia § 88 ods. 1 písm. j/ Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že na miesto všeobecného súdu odporcu je na konanie príslušný súd na ktorom sa vykonáva konkurz alebo vyrovnanie, ak ide o spory nimi vyvolané s výnimkou sporov o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Je nesporné, že vymáhanie peňažnej pohľadávky správcom nie je sporom vyvolaným konkurzom alebo vyrovnaním obdobne ako spory o určenie vlastníctva k hnutelným a nehnuteľným veciam, o čom už zaujal právne stanovisko Najvyšší súd Slovenskej republiky (sp. zn. Obpj. 1/99). Z uvedeného dôvodu vecná príslušnosť Okresného súdu Nové Zámky ako súdu prvostupňového a Krajského súdu v Nitre ako odvolacieho je daná. Ani existencia inej vady v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Dovolateľka namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý)

právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak so správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 182 ods. 1 Zákonníka práce ak zamestnanec prevzal na základe dohody o hmotnej zodpovednosti zodpovednosť za zverenú hotovosť, ceniny, tovar, zásoby materiálu alebo iné hodnoty určené na obeh alebo obrat, ktoré je povinný vyúčtovať, zodpovedá za vzniknutý schodok. V dohodách sa môže so zamestnancami súčasne dohodnúť, že ak budú pracovať na pracovisku s viacerými zamestnancami, ktorí uzatvorili dohodu o hmotnej zodpovednosti, zodpovedajú s nimi za schodok spoločne (spoločná hmotná zodpovednosť).

Podľa § 182 ods. 3 Zákonníka práce zamestnanec sa zbaví zodpovednosti celkom alebo sčasti, ak preukáže, že schodok vznikol celkom alebo sčasti bez jeho zavinenia.

Podľa § 183 ods. 2 Zákonníka práce dohoda o hmotnej zodpovednosti zaniká dňom skončenia pracovného pomeru alebo dňom odstúpenia od tejto dohody.

Podľa § 184 ods. 1 Zákonníka práce inventarizácia sa musí vykonať pri uzatvorení dohody o hmotnej zodpovednosti, pri jej zániku, pri preradení zamestnanca na inú prácu alebo na iné pracovisko, pri jeho preložení a pri skončení pracovného pomeru.

Zodpovednosť zamestnanca podľa uvedených ustanovení Zákonníka práce je osobitným druhom pracovno-právnej zodpovednosti za škodu. Zodpovednosť za schodok vzniká, ak zamestnávateľ preukáže, že so zamestnancom uzavrel platnú dohodu o hmotnej zodpovednosti, a že na hotovosti, ceninách, tovare, zásobách materiálu alebo na iných hodnotách, ktoré je povinný vyúčtovať (ďalej len „hodnoty“) vznikol schodok. Pri tejto zodpovednosti zamestnávateľ nie je povinný preukazovať zavinenie zamestnanca (vid' § 179 ods. 1 Zákonníka práce). Zavinenie zamestnanca na vzniku schodku sa predpokladá, takže zamestnanec sa zodpovednosti za schodok na zverených hodnotách zbaví celkom, alebo čiastočne, ak preukáže, že schodok vznikol celkom alebo sčasti bez jeho zavinenia (§ 182 ods. 3 Zákonníka práce).

Schodkom sa rozumie rozdiel medzi skutočným stavom zverených hodnôt a medzi údajmi účtovnej evidencie, o ktorý je skutočný stav nižší, než účtovný stav. Schodok sa zisťuje za určité obdobie začínajúce prevzatím zverených hodnôt a končiace vyúčtovaním,

počas ktorého obdobia zverené hodnoty podliehajú zmenám, ktoré sa musia premietnuť do konečného vyúčtovania. Hmotne zodpovedný zamestnanec musí mať počas tohto obdobia vo svojom zverení tieto hodnoty, ktoré podľa dokladov dosiaľ nevydal a musí kedykoľvek preukázať účtovnými dokladmi, že v čase vyúčtovania sa u neho nenachádzajú. Hmotne zodpovedný zamestnanec musí zachovať bilančnú rovnovahu jemu zverených hodnôt. Schodok býva spravidla zistený inventarizáciou ako inventarizačný rozdiel medzi stavom majetku v účtovníctve a skutočným (nižším) stavom majetku, avšak skutočnosť, že schodok bol zistený inak než inventarizáciou, neznamená ešte sama o sebe, že by zamestnávateľ nemal voči zamestnancovi nárok na náhradu vzniknutej škody podľa § 182 ods. 1 Zákonníka práce; pokiaľ má byť žaloba úspešná, musí zamestnávateľ v takom prípade preukázať vznik schodku inými dôkaznými prostriedkami.

V prejednáwanej veci nebolo sporné, že žalovaná so svojim zamestnávateľom uzavrela 24. júna 1998 pracovný pomer a 1.7.1998 dohodu o hmotnej zodpovednosti za zverené hodnoty, ktoré je povinná vyúčtovať. Žalovaná nespochybňovala, že od zamestnávateľa prevzala T. poukážky v celkovej hodnote 252 000 Sk a že mu nevyúčtovala poukážky v hodnote 76 000 Sk, ani ich nevrátila. Takisto nevedela preukázať ani ich vydanie klientom zamestnávateľa.

Pokiaľ sa žalovaná v konaní bránila poukazom na ustanovenie § 182 ods. 3 Zákonníka práce, dospel dovolací súd k záveru zhodnému s odvolacím súdom, že žalovanej sa nepodarilo preukázať, že schodok vznikol celkom alebo sčasti bez jej zavinenia. I keď ako tvrdila žalovaná v súvislosti s uzavretím pobočiek B., s.r.o. (4. februára 2002) vznikla chaotická situácia aj v pobočke, ktorej bola riaditeľkou, obsah spisu nesvedčí o tom, že by v nej nemala vytvorené také pracovné podmienky, že by sa nemohla starať o zverené hodnoty. Žalovaná v tejto riadiacej pozícii nepotrebovala usmernenie od zamestnávateľa, ako má naložiť s T. poukážkami – musela vedieť, že dohoda o hmotnej zodpovednosti ju naďalej zaväzuje a že bude musieť (či už dôjde k obnoveniu činnosti pobočky alebo nie) vyúčtovať aj zvyšné poukážky v hodnote 76 000 Sk. Na tom nič nemení skutočnosť, že (ako uvádzala) nevedela dokedy má zamestnávateľovi vrátiť poukážky, ktoré nevydala klientom alebo či a dokedy ich má vydať klientom, ktorým mali byť vydané. Žalovaná mala vytvorené podmienky na to, aby uschovala T. poukážky (trezor) a vrátila ich zamestnávateľovi. Zodpovednosti sa však v žiadnom prípade nemôže zbaviť argumentáciou, že nikto od nej nežiadal vyúčtovanie. Pre úplnosť treba dodať, že žalovaná ak sa domnievala, že nemá

vytvorené podmienky, mala upozorniť na túto skutočnosť zamestnávateľa, keďže takýto postup predpokladá čl. 4 Dohody o hmotnej zodpovednosti.

Vzhľadom na to, že žalovaná v konaní nepopierala prevzatie T. poukážok v celkovej hodnote 252 000 Sk, z ktorých vyúčtovala len poukážky v hodnote 176 000 Sk, avšak zvyšné poukážky nevyúčtovala, nevedela preukázať ich vydanie klientom zamestnávateľa a pripustila možnosť, že im ich nevydala. Skutočnosť, či zamestnávateľ si splnil alebo nespĺnil svoju povinnosť inventarizácie, ktorá sa mala vykonať pri zániku dohody o hmotnej zodpovednosti v súvislosti so skončením pracovného pomeru žalovanej 31.7.2002 (§ 183 ods. 2 a § 184 ods. 1 Zákonníka práce), nebolo právne významné. Povinnosť vyúčtovať a vrátiť T. poukážky, ktoré neboli vydané klientom zamestnávateľa mala bezpochyby splniť najneskôr pri skončení pracovného pomeru.

Záver o tom, či (a v akej výške) vznikol schodok na hodnotách, ktoré je zamestnanec povinný vyúčtovať, predstavuje skutkové zistenie súdu. Ide o výsledok dokazovania, pri ktorom súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci (§ 132 O.s.p.). Vzhľadom na to, že žalovaná v podstate potvrdila existenciu schodku a jeho zavinenie za vznik schodku sa predpokladá, sú bez právneho významu dovolacie námietky týkajúce sa otázky, či poukážky mali v čase skončenia pracovného pomeru žalovanej charakter hodnoty, ktorú je povinná vyúčtovať, kto zaviniť nevydanie poukážok klientom jej zamestnávateľa, alebo že činnosť žalobcu bola protiprávna od samého počiatku a jej konatelia boli právoplatne odsúdení. Správny je preto právny názor odvolacieho súdu, že žalovaná zodpovedá v plnom rozsahu za vzniknutý schodok vo výške 76 000 Sk.

Neobstojí ani námietka žalovanej, že ani súd ani žalobca sa nezaoberal začiatkom doby omeškania žalovanej. Z dikcie ustanovenia § 14 ods. 1 písm. g/ Zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov účinného do 1.1.2006 totiž vyplýva, že splatnosť pohľadávok a záväzkov týkajúcich sa podstaty sa viaže na vyhlásenie konkurzu (konkurz na žalobcu bol vyhlásený 3.9.2002). Odvolací súd vo výroku aj v odôvodnení rozhodnutia jasne určil dobu plynutia úrokov z omeškania.

Žalovaná takisto namietala priznanie trov konania právnenému zástupcovi žalobcu. Správca konkurznej podstaty, ak tak urobil, musí právne služby advokáta hraď z odmeny, ktorá mu pripadne v rámci konkurzu a nemôže trovy účtovať duplicitne na účet účastníka konania. Je nesporné, že správca konkurznej podstaty je oprávnený dať sa zastúpiť advokátom v konaní, v ktorom vymáha prospech konkurznej podstaty pohľadávku úpadcu. V občianskom súdnom konaní patria správcovi rovnaké práva a povinnosti ako majú účastníci občianskeho súdneho konania, teda aj právo dať sa v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 24 a nasl. O.s.p.). Okolnosť, že správca konkurznej podstaty je sám advokátom nemá na tento záver žiadny vplyv (Stanovisko občiansko-právneho a obchodného kolégia NS Cpjn 19/98 zo 17.6.1998).

Z dôvodov uvedených vyššie je zrejmé, že žalovaná nedôvodne napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jej dovolanie zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešný účastník v dovolacom konaní podal návrh na uloženie povinnosti nahradiť mu trovy tohto konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd mu priznal náhradu, ktorá spočíva v odmene advokátky za právnu službu, ktorú poskytla žalobcovi vypracovaním vyjadrenia z 12. februára 2007 k dovolaniu žalovanej (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 10 ods. 1 tejto vyhlášky vo výške 3 050 Sk (1 250 Sk + 6 x 300 Sk), čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu (§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 tejto vyhlášky, t.j. 178 Sk) predstavuje spolu 3 228 Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. januára 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: